

Sygn. akt XV Ca 214/17

POSTANOWIENIE

Dnia 28 lipca 2017 r.

Sąd Okręgowy w Poznaniu Wydział XV Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący: SSO Joanna Andrzejak-Kruk

Sędziowie: SSO Anna Paszyńska-Michałowska

SSO Michał Wysocki (spr.)

Protokolant: prot.sąd. Justyna Małek

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 28 lipca 2017 r. w Poznaniu

sprawy z wniosku R. K.

przy udziale J. A. (1), M. A. (1), J. G., M. A. (2), M. B. i T. G.

o dział spadku

na skutek apelacji wniesionych przez wnioskodawcę, uczestników J. G. i T. G. oraz przez uczestników J. A. (1), M. A. (2) i M. B.

od postanowienia wstępnego Sądu Rejonowego Poznań-Nowe Miasto i Wilda w Poznaniu

z dnia 6 września 2016 r.

sygn. akt I Ns 841/11

postanawia:

uchylić zaskarżone postanowienie w punktach 1. i 2. i umorzyć postępowanie w tym zakresie.

Anna Paszyńska-Michałowska Joanna Andrzejak-Kruk Michał Wysocki

UZASADNIENIE

Postanowieniem wstępnym z dnia 6 września 2016 r. Sąd Rejonowy Poznań – Nowe Miasto i Wilda w Poznaniu, po rozpoznaniu sprawy z wniosku R. K. przy udziale J. A. (1), M. A. (1), J. G., M. A. (2), M. B. i T. G. o dział spadku (I Ns 841/11) w punkcie:

1. pierwszym uznał uprawnienie R. K. do żądania działu spadku po J. K. (2), poprzez uznanie za niezasadny zarzut uczestniczki J. A. (2) z domu A. zasiedzenia udziału nieruchomości położonej w P. przy ul. (...) dla której Sąd Rejonowy (...) w P. prowadzi księgę wieczystą nr (...) – w zakresie udziału należącego do R. K. i J. G.,
2. drugim oddalił zarzut zasiedzenia podniesiony przez R. K., odnośnie nieruchomości położonej w P. przy ul. (...) dla której Sąd Rejonowy (...) w P. prowadzi księgę wieczystą nr (...) – w zakresie udziału należącego do S. K. i jego następców prawnych,

3. trzecim udzielił zabezpieczenia wnioskodawcy poprzez nakazanie uczestnikom postępowania J. A. (1), M. A. (2) i M. B. dopuszczenie wnioskodawcy R. K. do nieruchomości położonej przy ul. (...) dla której Sąd Rejonowy (...) w P. prowadzi księgę wieczystą nr (...) i udostępnienie jej celem wykonania robót określonych postanowieniem Sądu Rejonowego Poznań – Nowe Miasto i Wilda w Poznaniu z dnia 16 października 2015 r., uzupełnionym postanowieniem z dnia 4 grudnia 2015 r.,

4. czwartym oddalił wniosek R. K. o udzielenie zabezpieczenia w pozostałym zakresie.

Wydając powyższe rozstrzygnięcie Sąd Rejonowy dokonał następujących ustaleń faktycznych:

J. K. (2) był tabularnym właścicielem nieruchomości położonej w P. przy ul. (...), dla której obecnie Sąd Rejonowy (...) w P. prowadzi księgę wieczystą o numerze (...). Pozostawał on w związku małżeńskim z (...).

Postanowieniem z dnia 28 maja 1973 r. Sąd Powiatowy dla Miasta P. stwierdził, że spadek po J. K. (2) zmarłym w dniu (...) w P. nabyli na podstawie ustawy - żona (...) w 1/2 części oraz rodzeństwo S. K. i J. K. (3) po 1/4 części.

Postanowieniem z dnia 7 marca 1984 r. Sąd Rejonowy w P. stwierdził, że spadek po zmarłej w dniu (...) r. W. K. (1) z domu Ś. na podstawie testamentu notarialnego z dnia 17 listopada 1981 r. otwartego i ogłoszonego w Państwowym Biurze Notarialnym w P. nabyła J. A. (2) z domu A. w całości.

Postanowieniem z dnia 4 marca 1982 r. Sąd Rejonowy w (...) stwierdził, że spadek po A. A. (1), zmarłym w dniu (...) r. w O. z mocy ustawy nabyli J. A. (2) w 1/4 części oraz J. A. (1), M. A. (1) oraz L. G. i R. D. po 3/16 części każde z nich, oraz że spadek po J. A. (2) zmarłej w dniu 1979 r. w O. z mocy ustawy nabyli J. A. (1), M. A. (1), L. G. i R. D. po 1/4 części każde z nich oraz stwierdził, że gospodarstwo rolne położone w K. i O. pozostałe po zmarłych małżonkach A. i J. A. (2) z mocy ustawy nabył M. A. (1) w całości.

Postanowieniem z dnia 22 grudnia 1981 r. Sąd Wojewódzki w C. stwierdził, że spadek po S. K., zmarłym w dniu (...) r. we wsi S. na podstawie ustawy nabyli jego dzieci: J. G. i W. K. (2) - każde po 1/2 części. J. G. została pominięta we wpisach do księgi wieczystej przedmiotowej nieruchomości i w księdze tej ujawniono, że to W. K. (2) nabył w spadku po zmarłym ojcu S. całość jego udziału w przedmiotowej nieruchomości, tj. 4/16 zamiast 2/16. W dalszej kolejności po W. K. (2) dziedziczyli w udziale po 1/2 wnioskodawca R. K. oraz jego matka I. K., która następnie darowała swój udział synowi.

Postanowieniem z dnia 25 października 1993 r. Sąd Rejonowy w S. stwierdził, że spadek po W. K. (2), zmarłym w dniu (...) r. w S. na podstawie ustawy nabyli żona I. K. oraz syna W. K. (2) – w 1/2 części każdy z nich.

Pismem z dnia 22 maja 1998 r. J. G. powołując się na postanowienie z dnia 22 grudnia 1981 r. Sądu Powiatowego w C. wniosła o ujawnienie siebie w księdze wieczystej jako współwłaściciela wskazanej nieruchomości, a powyższe skutkowało w dniu 31 maja 1999 r. wpisem w dziale III księgi wieczystej ostrzeżenia o niezgodności między stanem prawnym ujawnionym w księdze wieczystej a rzeczywistym stanem prawnym.

Umową darowizny z dnia 11 czerwca 2007 r. L. G. i R. D. darowały swojej siostrze J. A. (1), córce A. i J. całe swoje udziały wynoszące po 1/16 części we współwłasności przedmiotowej nieruchomości.

W dniu 22 października 2008 r. R. K., działający w imieniu i na rzecz swojej matki I. K. oświadczał, że daruje ona swojemu synowi R. K. do jego majątku osobistego udział w 1/8 części we własności nieruchomości położonej w P. przy ul. (...).

W dniu 16 grudnia 2011 r. J. A. (1), działająca w imieniu swojego brata M. A. (1) zbyła udział w przedmiotowej nieruchomości wynoszący 1/32 M. B. oraz udział wynoszący 1/32 M. A. (2).

W dniu 14 grudnia 2012 r. między J. G. a T. G. została zawarta umowa darowizny, na mocy której J. G. darowała mu swój udział w prawie własności nieruchomości.

J. A. (1) zamieszkiwała na przedmiotowej nieruchomości od 1972 r. z (...), która w latach 70 tych XX wieku była osobą starszą i wymagała opieki, którą to opiekę sprawowała J. A. (1). Gdy W. K. (3) nie czuła się na siłach, by sprawować nadzór nad nieruchomością obowiązki te przejęła J. A. (1), w zamian za co uzyskała obietnicę przeniesienia na nią udziałów w nieruchomości. (...) sporządziła testament, w którym powołała do dziedziczenia J. A. (1) w całości.

S. K. przyjeżdżał co 3 miesiące do nieruchomości, rozmawiał z (...) i odbierał od niej pieniądze, w związku z posiadanymi udziałami w nieruchomości. Pieniądze te pochodziły z dochodów z nieruchomości. Syn S. K., nie był na nieruchomości z ojcem, jedynie po śmierci był tam trzykrotnie, aby unormować sprawy spadkowe.

Od śmierci (...), tj. od listopada 1981 r. nieruchomość jest w wyłącznym posiadaniu J. A. (1). Wnioskodawca nie ponosił żadnych kosztów związanych z utrzymaniem nieruchomości i nie uzyskiwał z tego tytułu żadnych zysków.

W dniu 21 grudnia 1981 r. Urząd Miejski w P. wydał decyzję, na podstawie na podstawie której przekazał w zarząd państwowy budynek przy ul. (...) w P., gdzie wskazano na wcześniejszy bieg postępowania administracyjnego, w tym odwołanie J. G. od poprzedzającej decyzji w tym zakresie.

J. A. (1) w odrębnym postępowaniu domagała się stwierdzenia, że z dniem 8 maja 2004 r. nabyła przez zasiedzenie 4/16 udziału należącego do uczestnika R. K. w nieruchomości położonej w P. przy ul. (...).

Postanowieniem z dnia 24 lutego 2011 r. Sąd Rejonowy wniosek oddalił, uznając, że posiadanie samoistne wnioskodawczyni wystąpiło dopiero od chwili śmierci (...) - tj. od 1983 r., a zatem skoro była ona takim posiadaczem w złej wierze, to na chwilę orzekania w tamtej sprawie nie upłynął jeszcze okres 30 lat, który pozwoliłby na nabycie udziału w drodze zasiedzenia (sygn. akt (...)).

Postanowieniem z dnia 13 grudnia 2012 r. tutejszy Sąd Rejonowy wydał postanowienie wstępne, w którym nakazał, aby w dziale II księgi wieczystej wpisać w miejsce dotychczasowego wpisu prawa własności na rzecz wnioskodawcy R. K. w udziale 4/16 - udziale 2/16 we współwłasności na rzecz uczestniczki postępowania J. G. oraz udziału 2/16 we współwłasności na rzecz wnioskodawcy R. K. .

J. A. (1) ma 63 lata, jest rencistką, jej miesięczne dochody wynoszą 1.300 zł razem z dodatkiem opiekuńczym. Jest wdową, zamieszkuje wspólnie z 31 - letnim synem, z którym prowadzi wspólne gospodarstwo domowe.

Wnioskodawca R. K. z zawodu jest informatykiem, zamieszkuje w S.. Jego miesięczne dochody to ok. 4.000 zł, pomaga też finansowo matce.

Na podstawie powyższych ustaleń Sąd Rejonowy dokonał następujących rozważań prawnych:

Przedmiotem postanowienia wstępnego wydanego w myśl art. 618 kpc Sąd Rejonowy poczynił zarzuty zasiedzenia podniesione przez strony postępowania, których uwzględnienie lub oddalenie determinuje wielkości udziałów nieruchomości położonej w P. przy ul. (...), a co ma wpływ na rozstrzygnięcie w przedmiocie zniesienia współwłasności.

W pierwszej kolejności Sąd Rejonowy odniósł się do zarzutu uczestniczki postępowania J. A. (2) z domu A., która wskazywała na możliwość zasiedzenia udziału R. K. i J. G. w nieruchomości położonej przy ul. (...) w P., zgodnie bowiem z jej pismem z dnia 6 marca 2012 r. J. A. (1), M. B. oraz M. A. (2) wnieśli o stwierdzenie, że J. A. (1) z dniem 31 grudnia 2010 r. nabyła przez zasiedzenie własność udziału wynoszącego 2/16 przypadającego J. G. w nieruchomości położonej w P. przy ul. Św. A. 58 i. że z tym samym dniem nabyła przez zasiedzenie własność udziału wynoszącego 2/16 przypadającego R. K..

Sąd Rejonowy uznał, że nie jest władny do badania tego zarzutu w stosunku do R. K., albowiem prawomocnym postanowieniem w sprawie (...)Sąd Rejonowy (...)w P. zarzut ten został rozpatrzony i żądanie zostało oddalone, a nie zaistniały jakiegokolwiek nowe okoliczności, które mogłyby uzasadniać zmianę wskazanego orzeczenia w myśl art. 523 zd. 2 kpc. J. A. (1) nie podniosła żadnych nowych okoliczności, które wskazywałyby, że po pierwsze - objęła w posiadanie samoistne ową nieruchomość w całości wcześniej aniżeli przed śmiercią (...), po wtóre zaś - by nie

pozostawała złej wierze. Wobec tego zdaniem Sądu Rejonowego, że nie zmieniły się żadne okoliczności w stosunku do tych, które legły u podstaw oddalenia jej żądania sformułowanego w sprawie (...) prawomocnie zakończonej przed Sądem Rejonowym.

Co się z kolei tyczy zarzutu zasiedzenia w stosunku do J. G. - która nie była stroną przywoływanego postępowania o sygn. akt (...) - to w związku z posiadanymi przez nią udziałami we współwłasności nieruchomości w wielkości 2/16 Sąd Rejonowy wskazał, że J. A. (1) uzyskała posiadanie w złej wierze - miała ona bowiem świadomość, że nie cała nieruchomość, w której zamieszkuje stanowi jej wyłączną własność. Co więcej - jeżeli nawet do posiadania J. A. (1) w myśl art. 176 kc doliczyć posiadanie ujmowane jako samoistne - a wykonywane przez jej poprzedniczkę (...) (której spadkobierczynią jest właśnie J. A. (1)), to i tak początkowy moment objęcia w takie posiadanie przypadałby najwcześniej na 11 lipca 1981 r.

J. A. (1) zeznała, że S. K. przyjeżdżał po pieniądze do (...) do chwili swojej śmierci. Owszem - podała przy tym, że to było w roku 1977-78, ale oczywistym jest, że skoro pamięta ona, że czynił to do swojej śmierci, to zasady wiedzy życiowej ukazują, że lepiej pamięta się zdarzenie fakt (śmierć) niż datę, w której ono nastąpiło. Dlatego skoro J. A. (1) zeznała, że S. K. zjawiał się u swoje siostry „do śmierci”, to zdaniem Sądu Rejonowego uznać należało, że miało to miejsce właśnie do 1981 r. Nawet bowiem jeżeli np. kilka miesięcy wcześniej S. K. już przyjeżdżał, to z tego co zeznała J. A. (1) wprost wynika, że (...) aż do śmierci swojego brata tolerowała to, że przyjeżdżał by uzyskać od niej środki finansowe w związku z dochodami z nieruchomości, co wprost przekonuje, że aż do tego czasu (...) traktowała swojego brata jako współwłaściciela. Zarówno więc posiadanie W. (jako poprzedniej posiadaczki) jak i późniejsze posiadanie J. A. (1) nie było więc samoistnym co do tej części udziału, która przysługiwała S. K.. Skoro tak - to można o tym mówić dopiero właśnie od 11 lipca 1981 r. - tj. od momentu śmierci S. K.. Niewątpliwie (...) wiedząc, że jej bratu przysługiwał udział - pozostawała w tej chwili w złej wierze, podobnie zresztą jak i J. A. (1), która po śmierci W. - kontynuowała posiadanie zdając sobie sprawę, że nie jest jedynym właścicielem nieruchomości. To oznacza, że bieg terminu zasiedzenia udziału, mógłby upłynąć po 30 latach - tj. w dniu 11 lipca 2011 r. Tymczasem jednak wniosek o zniesienie współwłasności stanowiący także żądanie działu spadku został wniesiony przez wnioskodawcę R. K. już wcześniej - w dniu 12 kwietnia 2011 r. To spowodowało przerwę biegu terminu zasiedzenia nieruchomości, w zakresie udziału również wcześniej przynależnego J. G.. Sąd Rejonowy wskazał, że powództwo o ustalenie prawa własności, o usunięcie niezgodności księgi wieczystej z rzeczywistym stanem prawnym, wniosek o wpis ostrzeżenia o wytoczeniu powództwa, wniosek o dział spadku czy inne działania prawne zmierzające bezpośrednio do pozbawienia posiadacza posiadania i do odzyskania nieruchomości powodują przerwanie biegu posiadania przez posiadacza. Wniosek złożony przez R. K. niewątpliwie do takich środków należał, zatem, uznając że bieg terminu zasiedzenia został skutecznie przerwany należało uznać uprawnienie R. K. do żądania działu spadku po J. K. (2) poprzez uznanie za niezasadnego zarzutu uczestniczki J. A. (2) z domu A. zasiedzenia udziału w nieruchomości położonej w P. przy ul. (...) - z zakresie udziału należącego do R. K. i J. G., o czym Sąd Rejonowy orzekł w punkcie 1 postanowienia. O przerwie biegu zasiedzenia orzeczono zgodnie z art. 175 kc w zw. z art. 123 § 1 pkt 1 kc, zgodnie z którymi bieg terminu zasiedzenia przerywa się przez każdą czynność przed sądem lub innym organem powołanym do rozpoznawania spraw lub egzekwowania roszczeń danego rodzaju albo przed sądem polubownym, przedsięwziętą bezpośrednio w celu dochodzenia lub ustalenia albo zaspokojenia lub zabezpieczenia roszczenia. Dlatego Sąd Rejonowy uznał, że na moment orzekania postanowieniem wstępnym, nie upłynął taki termin, który pozwoliłby na uznanie, że J. A. (1) nabyła przez zasiedzenie udziału w spornej nieruchomości przysługujące J. G..

Także nie zasługiwał na uwzględnienie w ocenie Sądu Rejonowego zarzut zasiedzenia podniesiony przez wnioskodawcę R. K., J. G. i T. G., którzy żądali ustalenia, że z dniem 3 maja 1979 r. S. K. nabył przez zasiedzenie 1/8 przysługującego (...) udziału we współwłasności przedmiotowej nieruchomości, ew. o ustalenie, że z dniem 28 maja 1983 r. W. K. (2) i J. G. nabyli po 1/16 przysługujących J. A. (1) udziałów we współwłasności nieruchomości objętej wnioskiem. W toku sprawy ustalono bowiem w sposób bezsporny, że S. K. pobierał pożytki związane z posiadanym przez siebie udziałem w nieruchomości przy ul. (...) w P.. Autorzy obecnie omawianego zarzutu zasiedzenia, zdaniem Sądu Rejonowego nie naprowadzili jednak żadnych dowodów, z których wynikałoby, że pobierane przez niego pożytki nie były adekwatne do posiadanego przez niego udziału, tj. nie wykazano, aby S. K. pobierał ich więcej niż by mu mogło

przysługiwać z racji udziału. Nie przesądzając więc w żaden sposób o kwestii, czy nieruchomości J. K. (2) wchodziła w skład majątku wspólnego J. i (...) (gdyż rozstrzygnięcie to nastąpi dopiero przy orzeczeniu o żądaniu z art. 10 ustawy o księgach wieczystych i hipotece) Sąd Rejonowy nie dysponował żadnym materiałem, który pozwoliłby na zweryfikowanie zachowania S. K. (i tym bardziej jego następców), z punktu widzenia zakresu posiadania - tj. wielkości udziałów, co do których wykonywał swoje właścicielskie uprawnienia. Gdyby stan faktyczny pozwalał na ustalenie, że np. pobierał on środki pieniężne w kwocie wyższej, aniżeli część odpowiadająca jego udziałowi, to można by w takiej sytuacji mówić o tym, że posiadał on udział w zakresie szerszym, aniżeli ten, którego był właścicielem. Żadnych jednak takich okoliczności nie podniesiono.

W ocenie Sądu Rejonowego wnioskodawca, J. G. i T. G. – by uzyskać korzystne dla siebie rozstrzygnięcie winni udowodnić, że ich poprzednik – S. K. posiadał sporną nieruchomość także w zakresie szerszym, niż wynikało to z udziału, który mu przysługiwał. Dotyczyło to także W. K. (2) i samej J. G.. Brak jest jakichkolwiek przesłanek, które by na takie posiadanie wskazywały. W szczególności nie stanowi takiego dowodu zdaniem Sądu Rejonowego pismo J. G. - stanowiące odwołanie od decyzji Urzędu Miejskiego w P. w sprawie (...).

W tym stanie rzeczy Sąd Rejonowy oddalił zarzut zasiedzenia w zakresie udziału należącego do S. K. i jego następców prawnych, o czym orzeczono w punkcie 2.

Natomiast w przedmiocie wniosku R. K., J. G., T. G. i I. K. o udzielenie zabezpieczenia Sąd Rejonowy uznał, że zostały spełnione przesłanki do jego orzeczenia, tj. uprawdopodobniono roszczenie oraz interes prawny w udzieleniu zabezpieczenia. Wnioskodawca złożył bowiem wniosek o udzielenie zabezpieczenia poprzez ustanowienie zarządu przymusowego nad nieruchomością położoną w P. przy ul. (...) oraz o powierzenie zarządu przymusowego wnioskodawcy a J. A. (1), M. A. (2) oraz M. B. wnieśli o udzielenie zabezpieczenie roszczenia poprzez ustanowienie zarządu przymusowego.

Apelację od powyższego postanowienia wnieśli wnioskodawca oraz uczestnicy J. G. i T. G., zaskarżając go w zakresie punktu 2. Zaskarżonemu orzeczeniu zarzucono:

1. nierozpoznanie istoty sprawy, poprzez rozstrzygnięcie merytoryczne w przedmiocie zarzutu podniesionego przez wnioskodawcę oraz uczestników zamiast wydania rozstrzygnięcia w przedmiocie uzgodnienia treści księgi wieczystej z rzeczywistym stanem prawnym, zgłoszonym przez uczestniczkę J. A. (1),
2. sprzeczność istotnych ustaleń Sądu I instancji z treścią zgromadzonego materiału dowodowego, w szczególności z treścią akt księgi wieczystej, prowadzonej dla nieruchomości objętej wnioskiem oraz z treścią samej księgi wieczystej, przez pominięcie, iż J. K. (2) widniał w dziale II jako jedyny właściciel spornej nieruchomości i wpis ten oraz porządek dziedziczenia po nim mogły stanowić jedyną podstawę ustalenia świadomości poprzedników prawnych wnioskodawcy i J. G. oraz ich samych, w jakim udziale posiadali przedmiotową nieruchomość,
3. naruszenie art. 233 kpc poprzez nieuwzględnienie domniemania faktycznego zakresu posiadania przedmiotowej nieruchomości przez S. K. oraz jego następców prawnych w zestawieniu z treścią wpisów ujawnionych w dziale II księgi wieczystej oraz z treścią postanowienia w przedmiocie stwierdzenia nabycia spadku po J. K. (2),
4. naruszenie art. 227 kpc poprzez pominięcie dowodu z uzupełniającego przesłuchania J. G. na okoliczności wskazane w piśmie procesowym z dnia 4 września 2015 r. pomimo, iż wniosek ten został zgłoszony w związku z nowymi twierdzeniami uczestniczki J. A. (1) i zmierzały do wykazania okoliczności w szerszym zakresie, niż będących przedmiotem przesłuchania uczestników na wcześniejszym etapie postępowania.

Wobec podniesionych zarzutów skarżący wnieśli o:

1. uchylenie zaskarżonego postanowienia w punkcie 2 i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania przez Sąd I instancji,

ewentualnie

2. zmianę zaskarżonego postanowienia przez:

a) ustalenie, iż z dniem 3 maja 1979 r. S. K. nabył 1/8 udziału we współwłasności nieruchomości objętej wnioskiem przez zasiedzenie,

ewentualnie

b) ustalenie, iż z dniem 28 maja 1983 r. udziały po 1/16 we współwłasności nieruchomości objętej wnioskiem, nabyli w drodze zasiedzenia W. K. (2) i J. G.,

3. zasądzenie solidarnie od uczestników J. A. (1), M. A. (2) i M. B. na swoją rzecz zwrot kosztów postępowania apelacyjnego według norm przepisanych.

Apelację od powyższego postanowienia wnieśli także uczestnicy postępowania J. A. (1), M. A. (2) i M. B., zaskarżając je w zakresie punktu 1 i 2. Zaskarżonemu orzeczeniu zarzucono:

1. nierozpoznanie istoty sprawy, polegające na braku określenia w zaskarżonym postanowieniu wysokości udziałów przypadających poszczególnym uczestnikom postępowania w nieruchomości objętej wnioskiem,

2. sprzeczność istotnych ustaleń faktycznych z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego, polegającą na przyjęciu przez Sąd I instancji, iż J. A. (1) weszła w posiadanie samoistne nieruchomości objętej wnioskiem nie wcześniej jak w lipcu 1981 r., podczas gdy w ocenie J. A. (1) nastąpiło to najpóźniej w grudniu 1980 r.,

3. naruszenie prawa materialnego, poprzez nieuzasadnione przyjęcie, iż wniosek R. K. o zniesienie współwłasności przerwał bieg terminu zasiedzenia wobec J. G. z kwietniem 2011 r., podczas gdy w ocenie J. A. (1) przerwanie tego biegu nastąpiło najwcześniej w sierpniu 2011 r.

Wobec podniesionych zarzutów skarżący wnieśli o uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.

W odpowiedzi na apelację uczestników postępowania J. A. (1), M. A. (2) i M. B. wnioskodawca R. K. oraz uczestnicy J. G., T. G. i I. K. wnieśli o jej oddalenie w zakresie zaskarżenia punktu 1. W zakresie zaskarżenia punktu 2 wnioskodawca oraz uczestnicy J. G., T. G. i I. K. wnieśli o uwzględnienie apelacji uczestników postępowania J. A. (1), M. A. (2) i M. B..

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

W pierwszej kolejności przypomnieć należy, że postanowienie wstępne zostało wydane przez Sąd Rejonowy w efekcie wniosków składanych przez wnioskodawcę oraz uczestniczkę postępowania J. A. (1) (pomijając już kwestię czy tylko te osoby składały owe wnioski). Dla uporządkowania faktów zauważyć trzeba, że uczestniczka postępowania J. A. (1) wniosła o stwierdzenie, że nabyła ona z dniem 31 grudnia 2010r. przez zasiedzenie własność udziału wynoszącego 2/16, przypadającego J. G. w nieruchomości położonej przy ul. (...) w P. (k.98 akt). Następnie wobec zarzutu, że sprawa o zasiedzenie została już wcześniej rozstrzygnięta uczestniczka pismem z dnia 5 listopada 2012r. (k.151) domagała się zmiany postanowienia Sądu Rejonowego (...) w Poznaniu z dnia 24 lutego 2011r. w sprawie (...) (które oddalało wcześniejszy wniosek uczestniczki o zasiedzenie).

Z kolei wnioskodawca w piśmie z dnia 28 maja 2014r. (k.370) wniósł o ustalenie, że to S. K. (poprzednik prawny wnioskodawcy) nabył z dniem 3 maja 1979r. udział wynoszący 1/4 we współwłasności nieruchomości położonej w P. przy ul. (...). Swoje stanowisko wnioskodawca sprecyzował w piśmie z dnia 27 sierpnia 2015r. (k.528) wnosząc o ustalenie, że z dniem 3 maja 1979r. S. K. nabył przez zasiedzenie 1/8 udziału **przysługującego (...)** we wspomnianej nieruchomości.

Tego typu stanowisko wnioskodawcy i uczestniczki postępowania oznacza, że w toku postępowania zgłoszono dwa wnioski – uczestniczki o zmianę postanowienia dotyczącego zasiedzenia i wnioskodawcy o zasiedzenie udziału w nieruchomości. Sprawy te z mocy art.618 § 1 kpc podlegały rozstrzygnięciu w toku sprawy o zniesienie współwłasności gdyż z chwilą wszczęcia postępowania o zniesienie współwłasności niedopuszczalne jest procedowanie tych wniosków w odrębnym postępowaniu (art.618 § 2 kpc). Oznacza to konieczność merytorycznego rozpoznania tych wniosków w trakcie sprawy o zniesienie współwłasności, przy czym możliwe jest oczywiście wydanie w tym przedmiocie postanowienia wstępnego (art.618 § 1 zdanie drugie kpc). Zaznaczenia jednak wyraźnie wymaga, że przedmiotem rozstrzygnięcia sądu w tym przypadku powinien być złożony przez zainteresowanych **wniosek**, podczas gdy w niniejszej sprawie Sąd Rejonowy uznał, że rozstrzyga o „**zarzucie** zasiedzenia” i to w odniesieniu do obu żądań. Różnica w tym przypadku dotyczy nie tylko terminologii, ale i konsekwencji skoro tylko orzeczenie sądu w przedmiocie wniosku o zasiedzenie (lub o zmianę postanowienia) ma moc wiążącą (art.365 kpc w związku z art.13 § 2 kpc) w przeciwieństwie do zgłaszanych w toku postępowania zarzutów (uchwała Sądu Najwyższego z dnia 20 listopada 1987r. III CZP 69/87, OSNCP 1989/4/64, uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 25 maja 2011r. II CSK 488/10, Legalis nr 440102). Oznacza to, że Sąd Rejonowy nie rozstrzygnął póki co o wnioskach zgłoszonych przez wnioskodawcę i uczestniczkę, a wydał rozstrzygnięcie w przedmiocie nie zgłoszonych w ogóle zarzutów zasiedzenia. Już tylko te uwagi przesądzają o konieczności uchylecia zaskarżonego orzeczenia na podstawie art.386 § 3 kpc i umorzenia postępowania w tym zakresie na podstawie art.355 kpc jako, że postępowanie w przedmiocie „zarzutów zasiedzenia” w ogóle nie może być prowadzone skoro zarzuty takie nie zostały zgłoszone. Obowiązkiem Sądu Rejonowego w dalszym toku postępowania jest zaś wydanie merytorycznego rozstrzygnięcia w zakresie wniosków – uczestniczki o zmianę postanowienia z dnia 24 lutego 2011r. ze sprawy (...) i wnioskodawcy o zasiedzenie 1/8 udziału **przysługującego (...)** we wspomnianej nieruchomości. Inna sprawa, że orzeczenie Sądu Rejonowego z dnia 6 września 2016r. orzeka o „zarzucie zasiedzenia” co do udziału należącego do S. K. i jego następców prawnych podczas gdy wniosek R. K. dotyczył udziału przysługującego (...). Oznacza to, że Sąd Rejonowy nie orzekł nawet o tym zakresie żądania, które zostało zgłoszone w piśmie z dnia 28 maja 2014r. Natomiast lektura uzasadnień postanowienia wstępnego jak i postanowienia z dnia 1 grudnia 2016r. i porównanie ich z treścią punktu 1. postanowienia wstępnego z dnia 6 września 2016r. nie pozwala na doszukanie się konsekwencji w poczynaniach Sądu Rejonowego.

Przy rozstrzygnięciu o **wnioskach** złożonych przez zainteresowanych Sąd Rejonowy wziąć będzie musiał pod uwagę oczywiście całość materiału dowodowego zgłoszonego w toku postępowania – w tym zakresie trudno odeprzeć zarzuty wnioskodawcy, że doszło do pominięcia wniosku o uzupełniające przesłuchanie uczestniczki J. G. (k.540) i że w ogóle nie uwzględniono decyzji z dnia 21 grudnia 1981r. o przekazaniu nieruchomości w zarząd państwowy. Co do zarzutu braku wcześniejszego rozpoznania żądania uzgodnienia treści księgi wieczystej z rzeczywistym stanem prawnym to nie kwestionując tego poglądu wszystkich zainteresowanych (pozwalałoby to na uporządkowanie zakresu uprawnień poszczególnych osób i ewentualne rozmowy o ugodowym zakończeniu sprawy) to przy oddaleniu żądań o zasiedzenie co do zasady wielkość potencjalnie nabytych w drodze zasiedzenia udziałów schodzi na plan dalszy. Na rzecz takiego działania sądu (tj. wcześniejszego przesądzenia wielkości udziałów przez orzeczenie o żądaniu uzgodnienia treści księgi wieczystej) przemawiać powinno i chęć ograniczenia wydatków związanych z opinią biegłego. Dopuszczenie tego dowodu przed rozstrzygnięciem sporu o wielkość udziałów powoduje, że opinia biegłego dezaktualizuje się i niezbędne będą dalsze wydatki na dostosowanie jej do nowych stawek rynkowych. Oczywiście Sąd Rejonowy powinien także ostatecznie zdecydować co jest przedmiotem niniejszego postępowania – czy jest to sprawa o zniesienie współwłasności nieruchomości (jak początkowo sprawa była prowadzona i jak ją określono w protokole z dnia 30 sierpnia 2016r.), o dział spadku (takie oznaczenie pojawiło się w postanowieniu wstępnym z dnia 6 września 2016r.) czy też o podział majątku wspólnego (co wprost było sugerowane przez Sąd na rozprawie w dniu 20 sierpnia 2015r. – k.516).

Anna Paszyńska – Michałowska Joanna Andrzejak – Kruk Michał Wysocki